

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 494/2020-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja Slobody 1890/50, Dolný Kubín, ktorou namieta porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 102/2018 z 23. apríla 2020 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11 Co 22/2017 z 21. februára 2017, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí orgánov verejnej moci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA]

████████████████████ (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja Slobody 1890/50, Dolný Kubín, ktorou namieta porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 102/2018 z 23. apríla 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 11 Co 22/2017 z 21. februára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol stranou v konaní vedenom Okresným súdom Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 C 29/2013 v procesnom postavení žalovaného, proti ktorému sa žalobkyňa – advokátka ████████████████████ domáhala nároku na zaplatenie sumy 17 755,52 € s príslušenstvom z titulu nároku na zaplatenie odmeny za právne služby. Okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 29/2013-315 z 25. novembra 2016 (ďalej len „rozsudok z 25. novembra 2016“) výrokom I rozhodol, že sťažovateľ je povinný zaplatiť žalobkyni úrok z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 11 431,73 € od 19. mája 2012 do 13. októbra 2016 v sume 4 532,60 €, výrokom II rozhodol, že v ostatnej časti žalobu zamietá, výrokom III rozhodol, že konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 11 431,73 € zastavuje, a výrokom IV rozhodol, že žalobkyni sa vo vzťahu k sťažovateľovi ako žalovanému priznáva právo na náhradu trov konania v rozsahu 28,76 %.

3. O odvolaní proti rozsudku okresného súdu z 25. novembra 2016 rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I potvrdil ako vecne správne a vo výrokoch II a IV rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd zároveň napadnutým rozsudkom rozhodol, že výroku III rozhodnutia súdu prvej inštancie sa nedotýka.

4. O dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že dovolanie zamietol. Sťažovateľ zdôrazňuje, že sa so závermi obsiahnutými najvyšším súdom v napadnutom rozsudku nemôže stotožniť. Podľa jeho

názoru najvyšší súd konal v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v rozpore s obsahom dovolania podaného sťažovateľom, keď uviedol, že sťažovateľ nevymedzil právnu otázku, pri ktorej sa najvyšší odklonil od ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu. Najvyšší súd podľa názoru sťažovateľa na neho kládol neprimerané a neakceptovateľné požiadavky priečiace sa účelu a zmyslu dovolania. Podľa sťažovateľa najvyšší súd okrem už uvedeného neprihliadal na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť v otázke splatnosti nároku advokáta na zaplatenie odmeny za vykonané právne služby, výkladu § 563 Občianskeho zákonníka a premlčania majetkových práv. Právny názor najvyššieho súdu, podľa ktorého splatnosť nároku advokáta na zaplatenie odmeny za vykonané právne služby vzniká až okamihom ukončenia platnosti zmluvy o právnej pomoci, považuje sťažovateľ za rozporný s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ale aj s elementárnou logikou a predpismi, ktoré upravujú inštitút premlčania. Sťažovateľ ďalej argumentuje, že dĺžka premlčacej lehoty sa v konkrétnych okolnostiach jeho veci mala spravovať § 101 Občianskeho zákonníka.

5. Krajský súd podľa názoru sťažovateľa nevykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy na zistený stav veci, keďže dospel k záveru, že k premlčaniu uplatneného nároku žalobkyne nedošlo a že zmluva o právnej pomoci medzi žalobkyňou a sťažovateľom bola uzatvorená platne. Uvedená aplikácia a výklad právnej normy obmedzujú základné práva sťažovateľa spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu.

6. Podľa názoru sťažovateľa právo advokáta na zaplatenie odmeny za poskytnutú službu právnej pomoci vzniká okamihom jej uskutočnenia (obstaranie záležitosti v mene klienta) a od momentu jej uskutočnenia začína advokátovi aj plynúť subjektívna premlčacia lehota vo vzťahu k možnosti advokáta vyzvať svojho klienta na jej zaplatenie, resp. vo vzťahu k možnosti uplatniť toto svoje majetkové právo na súde. Uvedenou právnou otázkou sťažovateľ podľa svojho názoru v dovolaní dostatočne vymedzil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

7. Sťažovateľ namieta, že v jeho veci konajúce všeobecné súdy nerozlišovali medzi vznikom nároku ako takého a možnosťou žalobkyne vyvolať jeho splatnosť, kde v prípade

absencie dohody medzi stranami sporu je zrejmé, že právo vyúčtovať odmenu za poskytnuté právne služby, a tým vyvolať jeho splatnosť bolo ponechané výlučne na vôli žalobkyne ako veriteľa. V zmysle § 563 Občianskeho zákonníka má právo určiť čas plnenia veriteľ. V takomto prípade, ak čas splnenia nebol dohodnutý a nebol daný ani na voľbu dlžníka, veriteľ môže kedykoľvek, hoci aj na druhý deň po uzatvorení zmluvy, vyzvať dlžníka, aby plnil. Dlžník je povinný predmet záväzku splniť nasledujúci deň po prijatí výzvy. V takom prípade platí na splnenie čas, ktorý veriteľ určil vo svojej výzve dlžníkovi. Veriteľ však musí svoje právo na plnenie uplatniť najneskôr do uplynutia premlčacej doby. V opačnom prípade sa vystavuje nebezpečenstvu, že jeho právo sa premlčí a dlžník v súdnom konaní môže vzniesť námietku premlčania. Na podporu uvedených záverov odkazuje sťažovateľ na rozhodovaciu činnosť najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 25/03 z 24. júna 2003).

8. Za rozporný s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 M Cdo 8/2011 z 9. mája 2012) považuje sťažovateľ aj záver krajského súdu o neopodstatnenosti námietky premlčania vznesenej zo strany sťažovateľa ako žalovaného. Konkrétne sťažovateľ zdôrazňuje, že ani „*v konaní o zaplatenie odmeny advokátovi za právnu pomoc poskytnutú klientovi, v ktorom prípadne prichádza do úvahy uplatnenie nevyvrátiteľnej domnienky v zmysle § 2 ods. 2 vyhlášok č. 240/1990 Zb. a č. 163/2002 Z. z.) nemôže byť vecou navrhovateľa (advokáta) iba samo preukázanie poskytnutia právnej pomoci a nezaplatenia odmeny za poskytnutú právnu pomoc s tým, že všetky ostatné rozhodujúce skutkové okolnosti musí tvrdiť a preukazovať odporca (klient).*“.

9. K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci došlo zo strany okresného súdu a krajského súdu z dôvodu, že vyhodnotili dohodu o poskytnutí právnej pomoci z 5. apríla 2002 ako platný právny úkon a vec nesprávne právne posúdili aj v otázke premlčania žalobou uplatneného nároku. Za nesprávny považuje sťažovateľ aj záver krajského súdu o tom, že žalobkyni vznikol nárok na úhradu faktúry č. 6/2012 z 3. mája 2012 splatnej 18. mája 2012, ktorou žalobkyňa vyúčtovala žalovanému trovy konania na základe dohody o poskytnutí právnej pomoci z 5. apríla 2002, o tom, že

žalovaný sa dostal do omeškania so zaplatením tejto faktúry, a o tom, že nárok uplatnený žalobou nie je premlčaný.

10. Podľa sťažovateľa právny vzťah medzi žalobkyňou ako advokátkou a ním ako klientom zanikol splnením, teda tým, že žalobkyňa vykonala príkaz formou uskutočnenia jednotlivého úkonu právnej služby. Vykonanie činnosti, ku ktorej sa príkazník zaviazal (uskutočnenie úkonu právnej služby, účasť na pojednávaní a pod.), je spôsobom zániku príkazu, ktorý je upravený všeobecným predpisom [§ 731 a § 33b ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka].

11. Právo na odmenu vzniklo žalobkyňi už vykonaním jednotlivého úkonu právnej služby. t. j. splnením, pričom žalobkyňa mohla požiadať žalovaného o zaplatenie odmeny prvý deň po uskutočnení jednotlivého úkonu právnej služby, preto je žalobkyňou uplatnený nárok premlčaný v celom rozsahu.

12. Podľa sťažovateľa v jeho veci konajúce súdy nevykonali navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností týkajúcich sa protiprávnosti konania žalobkyne a na preukázanie rozporu jej konania so zákonom. Závery o existencii nároku žalobkyne na zaplatenie úroku z omeškania, o platnosti dohody o poskytovaní právnych služieb z 5. apríla 2002 a o tom, že nárok žalobkyne nie je premlčaný, nemôžu obstáť.

13. K porušeniu označených práv zaručených ústavou a dohovorom podľa názoru sťažovateľa došlo jednak z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutých rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu, ako aj z dôvodov nesprávneho právneho posúdenia veci a rovnako z dôvodu, že napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu sú založené na takej aplikácii právnej normy, ktorá popiera jej účel a pravidlá ústavne konformného výkladu.

14. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1

dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok krajského súdu a napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší a veci vráti krajskému súdu a najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ zároveň požaduje priznanie náhrady trov konania.

II.

Ústavnoprávne východiská rozhodovania ústavného súdu

15. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

18. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

19. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

20. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

21. Z už citovaného princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť (a aj domáhal) využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

22. Ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu vychádzal z právoplatnosti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorým zamietol dovolanie sťažovateľa smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu, a preto dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti v relevantnej časti podľa § 124 zákona o ústavnom súde považoval v jeho prípade za zachovanú.

23. Nedostatočnosť odôvodnenia sťažovateľ vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu spája s nesprávnym právnym posúdením veci a aplikáciou právnej normy, ktorá popiera jej účel a pravidlá ústavne konformného výkladu. V konkrétnostiach argumentuje, že právny vzťah medzi žalobkyňou ako advokátkou a ním ako klientom, z ktorého si žalobkyňa uplatňovala svoje nároky, zanikol splnením, teda tým, že žalobkyňa vykonala príkaz formou uskutočnenia jednotlivého úkonu právnej služby. Za ústavne udržateľný pritom považuje právny názor, že právo advokáta na zaplatenie odmeny za poskytnutú službu právnej pomoci vzniká okamihom jej uskutočnenia (obstaranie záležitosti v mene klienta) a od momentu jej uskutočnenia začína advokátovi aj plynúť subjektívna premlčacia lehota vo vzťahu k možnosti advokáta vyzvať svojho klienta na jej zaplatenie, resp. vo vzťahu k možnosti uplatniť toto svoje majetkové právo na súde. Keďže uvedeným právnym názorom sa krajský súd neriadil, odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozsudku nemôže obstať.

24. Pri predbežnom prerokovaní tejto časti ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity svojej právomoci. Z obsahu ústavnej sťažnosti totiž vyplýva, že zásadnú námietku nesprávneho právneho posúdenia veci z pohľadu právnej argumentácie týkajúcej sa plynutia premlčacej doby pri uplatňovaní práva advokáta na zaplatenie odmeny

za poskytnutú službu právnej pomoci (otázka začiatku plynutia premlčacej doby vo vzťahu k právu advokáta na zaplatenie tarifnej odmeny za poskytnutú službu právnej pomoci, a to, či táto premlčacia doba začína plynúť deň nasledujúci po dni poskytnutia služby alebo až momentom ukončenia právneho vzťahu zastúpenia), ktorou malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, v zásade v totožnom znení uplatnil aj vo svojom dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu [sťažovateľ v ňom tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená – § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pozn.]. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že v rámci svojej dovolacej právomoci sa najvyšší súd predmetnou dovolacou námietkou meritórne zaoberal a rozhodol o nej, čo v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu sa meritórne relevantnou časťou ústavnej sťažnosti zaoberať (obdobne IV. ÚS 468/2018). Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

25. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

26. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani

preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

27. V zmysle už prezentovaných záverov sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sústredil a zameral na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa, ktorú uplatňoval v podanom dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu, vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter. Prihliadal pritom na zásadnú argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú v bode 4 tohto uznesenia, podľa ktorej je napadnutý rozsudok najvyššieho súdu v kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP arbitrárny. Okrem toho za nedostatočne odôvodnenú považuje sťažovateľ aj časť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, v ktorej sa tento vysporiadaval meritórne s otázkou splatnosti nároku advokáta na zaplatenie odmeny za vykonané právne služby (otázka začiatku plynutia premlčacej doby vo vzťahu k právu advokáta na zaplatenie tarifnej odmeny za poskytnutú službu právnej pomoci) – dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

28. Ústavný súd v relevantnej časti rozhodnutia aj s poukazom na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného)

zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné.

29. Po preskúmaní relevantnej časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v kontexte podstatnej námietky sťažovateľa o neudržateľnosti odôvodnenia vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP] ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ústavnú udržateľnosť odôvodnenia najvyššieho súdu a nezistil, že by posudzované rozhodnutie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohlo zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

30. Ústavný súd ďalej konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľa odmietnuť ako procesne neprípustné, pričom sa ústavne konformným spôsobom vysporiadal s dovolacou námietkou sťažovateľa (ktorej nesprávnosť vyhodnotenia zo strany najvyššieho súdu v konaní o ústavnej sťažnosti namieta) podanou podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP (dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), keď v podstatnom uviedol:

«14. Dovolateľ namietal, že je nesprávny záver súdov nižších stupňov, podľa ktorého zmluva o právnej pomoci medzi ním a žalobkyňou bola uzavretá platne a žalobkyni ako advokátke vznikol nárok na tarifnú odmenu za vykonané úkony právnej pomoci do zániku zmluvy o právnej pomoci. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3MCdo 8/2011 zo dňa 9.5.2011 (podľa ktorého „ani v konaní o zaplatenie odmeny

advokátovi za právnu pomoc poskytnutú klientovi, v ktorom prichádza do úvahy uplatnenie nevyvrátiteľnej domnienky v zmysle § 2 ods. 2 vyhl. č. 240/1990 Zb. a vyhl. č. 163/2002 Zb. nemôže byť vecou navrhovateľa (advokáta) iba samo preukázanie poskytnutia právnej pomoci a nezaplatenia odmeny za poskytnutú právnu pomoc s tým, že všetky ostatné rozhodujúce skutkové okolnosti musí tvrdiť a preukazovať klient-odporca“), od ktorého sa mali sudy odkloniť. Dovolateľ zotrúva na argumentoch zo základného konania, že žalobkyňa nepreukázala, že k dohode o odmene medzi zmluvnými stranami vôbec došlo, a preto si žalobkyňa nespĺnila dôkaznú povinnosť a jej nečinnosť suploval v odôvodnení súd.

15. Z hľadiska prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP je rozhodujúca právna otázka, od riešenia ktorej sa súd odklonil. V danom prípade dovolateľ žiadnu právnu otázku nenastolil. V tejto časti je jeho dovolanie iba polemikou so záverom súdov v základnom konaní, ktoré mali z vykonaného dokazovania za preukázané, že k dohode o poskytnutí právnej pomoci medzi stranami došlo, žalobkyňa poskytla žalovanému právnu pomoc vykonaním právnych úkonov advokáta a pre námietky žalovaného ohľadom odmeny uzavrel, že žalobkyňa má nárok na tarifnú odmenu.»

31. Sťažovateľ namieta záver najvyššieho súdu o tom, že v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nenastolil právnu otázku. Dovolací dôvod sa v súlade s § 431 ods. 2 CSP vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva vada, ktorou sa odôvodňuje prípustnosť dovolania. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP), pričom dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

32. Dovolaniu predloženému sťažovateľom chýbalo vymedzenie konkrétnej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uvedené kritériá stanovené príslušnými ustanoveniami Civilného sporového poriadku nemôže naplniť polemika

s právnymi závermi odvolacieho súdu či všeobecná charakteristika nesprávností vytýkaných sťažovateľom ako dovolateľom.

33. Z (už citovanej) právnej úpravy regulujúcej prípustnosť dovolania, ako aj zo spôsobu vymedzenia dovolacieho dôvodu spočívajúceho v tom, že dovolateľ v súlade s § 432 ods. 2 CSP uvedie, v čom príslušná namietaná vada spočíva, možno uzavrieť, že relevantná časť dovolania sťažovateľa sa pre nedostatok vymedzenia dovolacieho dôvodu (odôvodnenia) javila už *prima facie* ako dovolanie, pri ktorom nie sú splnené procesné podmienky pre preskúmanie jeho prípustnosti a ktoré najvyšší súd ako súd dovolací v súlade s príslušnou procesno-právnou úpravou odmietne bez toho, aby došlo k jeho vecnému prejednaniu (prejednaniu dôvodnosti).

34. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa namietanej prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za formalistický, keďže absencia náležitosti vymedziť dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP tak, ako to bolo dané aj vo veci dovolania podaného sťažovateľom, je podľa Civilného sporového poriadku dôvodom neprípustnosti dovolania.

35. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP – dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená] najvyšší súd identifikoval relevantnú právnu otázku nastolenú sťažovateľom, a to otázku začatia plynutia premlčacej doby vo vzťahu k právu advokáta na zaplatenie odmeny za poskytnuté právne služby, pričom zároveň dospel k záveru o prípustnosti dovolania z dôvodu, že nastolená právna otázka nebola dosiaľ v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu riešená.

36. V podstatnom najvyšší súd zdôraznil, že za začiatok premlčacej doby je v súlade s ustálenou judikatúrou dovolacieho súdu nevyhnutné považovať moment, keď sa možno

po prvý raz domáhať práva na súde žalobou bez nebezpečenstva, že bude zamietnutá pre jej predčasnosť. Premlčacia doba pre odmenu advokáta potom začne plynúť deň nasledujúci po tom, ako právo na odmenu vzniklo, pretože týmto dňom mohol advokát – veriteľ svoje právo vykonať žalobou na súde (body 25 a 26 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu).

37. V ďalšom najvyšší súd konštatoval, že v prípade ak činnosť advokáta spočíva v poskytovaní právnych služieb pri uplatňovaní nároku klienta a príkaz klienta nie je obmedzený len na určité právne úkony, pričom medzi advokátom a klientom nebolo dohodnuté inak, nárok advokáta na odmenu sa nepremlčuje samostatne za každý jednotlivý úkon právnej služby, ale vykonaním celej činnosti spočívajúcej v právnych službách, ku ktorým sa advokát zaviazal (bod 27 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu).

38. Následne najvyšší súd uzavrel, že v konkrétnych okolnostiach veci bolo predmetom príkaznej zmluvy zastupovanie sťažovateľa žalobkyňou v konaní pred príslušným súdom prvej inštancie. K zániku príkaznej zmluvy pritom došlo jej vypovedaním zo strany sťažovateľa ako žalovaného ešte pred právoplatným skončením predmetného konania. Právo na odmenu žalobkyni ako advokátke preto podľa názoru najvyššieho súdu vzniklo zánikom právneho vzťahu založeného zmluvou o poskytovaní právnych služieb (bod 28 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu). Na podklade uvedených skutočností následne najvyšší súd uzavrel, že dovolanie žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP bolo síce prípustné, avšak sťažovateľ v dovolaní vytýkal neopodstatnene, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

39. S prihliadnutím na relevantné časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako dovolací súd sa v ňom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so zásadnou námietkou sťažovateľa, ktorou odôvodňoval prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Najvyšší súd síce konštatoval prípustnosť dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, avšak s dovolacou argumentáciou sťažovateľa sa nestotožnil, a preto jeho dovolanie po vecnom preskúmaní nastolenej právnej otázky dosiaľ v rozhodovacej činnosti odvolacieho súdu neriešenej zamietol v relevantnej časti ako nedôvodné.

40. Samotné vecné posúdenie nastolenej právnej otázky ústavný súd považuje za ústavne udržateľné, a to s poukazom na svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť v obdobnej veci sp. zn. III. ÚS 125/2018. V predmetnom rozhodnutí ústavného súdu totiž bolo zdôraznené, že zmluvný záväzok poskytovať právne služby možno považovať za základ záväzkovo právneho vzťahu, na ktorý dopadajú ustanovenia Občianskeho zákonníka o príkaznej zmluve, a preto je potrebné najprv ustáliť, čo je predmetom príkazu, pre určenie splatnosti odmeny za poskytovanie právnych služieb. Ak predmetom príkazu je právne zastupovanie strany v súdnom konaní do právoplatného skončenia veci, čiže nejde o vykonanie konkrétnych úkonov právnej služby ani o postupné plnenie príkazu, ale záväzok poskytovať právnu pomoc v súdnom konaní do jeho právoplatného skončenia, potom je právny záver súdu o tom, že za danej situácie každý jednotlivý úkon právnej služby sa premlčiava samostatne, arbitrárny a rozporný s § 101 Občianskeho zákonníka, pretože začiatok premlčacej doby, vychádzajúc z predmetu príkazu, možno viazať na okamih splnenia alebo vykonania príkazu, resp. zániku príkaznej zmluvy, aplikujúc primerane ustanovenia o zániku plnomocenstva podľa § 731 Občianskeho zákonníka alebo odvolaní príkazu podľa § 732 Občianskeho zákonníka (bod 24 nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 125/2018 z 20. júna 2018).

41. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené postup najvyššieho súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého rozsudku, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za taký, ktorým by došlo k popretiu podstaty, zmyslu alebo účelu vo veci sťažovateľa použitých právnych noriem. Vzhľadom na uvedené ani napadnutý rozsudok najvyššieho súdu nemožno považovať za neodôvodnený či arbitrárny.

42. Keďže najvyšší súd svoje rozhodnutie vo veci odmietnutia dovolania sťažovateľa podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a vo veci zamietnutia dovolania sťažovateľa podaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP zdôvodnil v dostatočnej, výstižnej a presvedčivej podobe, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom

prijatí relevantnej časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

43. Na podklade uvedených skutočností preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v relevantnej časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

44. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi v nej uplatnenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. októbra 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu